

Spørreliste nr. 218

HELTER OG FORBILDER

Den som besvarer listen er innforstått med at svaret blir arkivert (anonymt) og blir brukt av forskere i dag og i fremtiden. Den som svarer kan til enhver tid be om å få svaret i retur eller makulert.

*Jeg planlegger et større forskningsprosjekt over temaet **heltefortellinger i skole og undervisning**, og denne spørrelisten er del av forberedelsene til det prosjektet. Jeg er interessert i å få høre om folks forhold til helter og forbilder. For mange vil disse holdningene endres i løpet av livet. Har helter noen betydning når man gjør viktige valg, eller er det slik at de preger ens holdninger mer ubevisst, og derfor indirekte virker inn på hvordan man lever? Eller brukes heltene bare i festtaler, men ikke i forhold til faktiske valg?*

*I kulturhistorisk sammenheng kan det å se på endringer og variasjon i hvordan man har snakket og tenkt om helter være nyttig fordi det gir en inngang til verdidiskusjoner, både slike som en gang for alle er avsluttet og slike som fremdeles er i gang. Er det slik at helter har gitt eller reddet verdier, mens forbilder bare representerer dem? Hva er **din** oppfatning av hva en helt er, hva et forbilde er?*

Les gjennom alle spørsmålene før du svarer. Du kan velge å svare spørsmål for spørsmål eller med en sammenhengende tekst som dekker listen så godt som mulig. Ikke forutsett at den som skal lese vet hvem dine helter eller forbilder er og hvorfor de er spesielle. Fyll gjerne ut om hvordan de ser ut, hva de har gjort og hvordan de utmerker seg.

Hvilke helter som er aktuelle endrer seg i løpet av livet. Det kan være vanskelig å huske hvem man i sin tid holdt høyt, og noen ganger direkte pinlig å bli minnet om dem. Se med et mildt blick på helter og forbilder du en gang har hatt. Har du slett ikke, eller bare i beskjeden grad, beskjeftiget deg med helter eller forbilder, så se bort fra spørsmålene som ikke angår deg. Fortell heller om dine erfaringer og synspunkter i forhold til hva du har sett av helter og forbilder hos andre.

På forhånd takk!

Audun Kjus

Personalia

- 1) Fødselsår
Fødested
Nåværende bosted
Utdannelse
Yrke

Hvor har du dine helter og forbilder fra?

- 2) Hva er en helt, og hva er et forbilde? Er det det samme, eller skiller du mellom dem?
- 3) Helter og forbilder utfolder seg gjerne i nærmere bestemte virksomhetsfærer. Her er en liste du kan lese gjennom og assosiere videre fra. Har du noen gang hatt helter eller forbilder fra ett eller flere av disse områdene? Hvem var de? Hvordan utmerket de seg?

Musikk

Idrett

Film

TV

Litteratur; forfattere eller fiktive karakterer

Religion; fra bibelhistorien, kirkehistorien eller det religiøse liv

Yrkesliv

Organisasjonsliv

Næringsliv

Politikk/statsmenn/arbeiderbevegelse

Vitenskap/skole

Krig

Familie, venner, omgangskrets

Helter og forbilder gjennom livet

- 4) Hvem er de første forbildene eller heltene du kan huske?
Hvor og når du støtte på dem?
- 5) Hadde du helter eller forbilder i ungdomstiden?
Hvordan fant du dem?
Har felles helter eller forbilder hatt betydning for vennskap du har utviklet, i ungdomstiden eller senere?
- 6) Kan du huske om du i undervisningen på skolen ble kjent med viktige eller forbilledlige mennesker?
- 7) Kan du huske om du i skolesammenheng har skrevet noen form for prosjekt-oppgave om et viktig eller forbilledlig menneske?

- 8) Har du vært trofast mot en helt/noen helter over lang tid?
Kan du beskrive dem/forklare hvem de er?
Hva er det sentrale ved denne helten/disse heltene for deg?
- 9) Har du som voksen fått noen nye helter eller forbilder?
For eksempel i forbindelse med yrkeslivet?
- 10) Har du ganske nylig oppdaget nye helter eller forbilder?
- 11) Kan du se noen utvikling eller sammenheng i din eventuelle serie av helter og forbilder gjennom årene?
- 12) Mener du helter eller forbilder har hatt noen betydning for avgjørende valg i livet ditt?
- 13) Har du lært noe viktig av en helt eller et forbilde?
- 14) Kan du huske om du selv har tatt etter en helt eller et forbilde med hensyn til klesvalg/frisyre, språk, synspunkter, interesser, holdninger, stil, fremferd eller annet?
Hva syns du om dette i etterkant?
- 15) Har du merket deg andre i din omgangskrets som har tatt etter en helt eller et forbilde?
Har du noen mening om hvordan dette har vært til nytte eller til skade for den eller dem?
- 16) Har du oppsøkt eller møtt en helt eller et forbilde, eller oppsøkt et monument over en helt eller et forbilde?
- 17) Har du samlet/tatt vare på gjenstander eller bilder forbundet med en helt eller et forbilde; det være seg autografer, plakater, eiendeler eller annet?
- 18) Har du noen spesielt gode minner som du forbinder med et forbilde eller en helt?
- 19) Har du noen vonde eller vanskelige minner?
- 20) Har du noen gang kommet i strid med andre på grunn av eller i forbindelse med en helt/et forbilde? For eksempel med dine egne foreldre?
- 21) Har du noen gang valgt å holde en helt eller et forbilde hemmelig?
- 22) Har du hatt en helt/noen helter du siden har vendt deg fra og som du i en periode av livet ikke har vært direkte stolt over?

- 23) Har du hatt en helt som har gjort noe dumt, og som dermed sluttet å være helt?
- 24) Har du noen gang sviktet en helt eller et forbilde?
- 25) Kan du tenke deg noe negativt forbundet med det å holde seg med helter eller forbilder? Hvis ja, har slike negative virkninger gjort seg gjeldende i ditt eget liv eller i livet til noen du kjenner?